

Byla C-650/23 [*Hembesler*]ⁱ

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. spalio 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landesgericht Korneuburg (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. rugpjūčio 22 d.

Apeliantė (pirmojoje instancijoje atsakovė):

E EAD

Kita apeliacinio proceso šalis (pirmojoje instancijoje ieškovas):

DW

AUSTRIJOS RESPUBLIKA

LANDESGERICHT KORNEUBURG (Kornoiburgo apygardos teismas)

NUTARTIS

Landesgericht Korneuburg, kaip apeliacinės instancijos teismas <...> byloje, kurioje ieškovas yra **D***** W******* <...>, o atsakovė – **E***** EAD** <...>, dėl **400 EUR** sumos, <...>, nagrinėdamas atsakovės apeliacinį skundą dėl 2023 m. kovo 27 d. *Bezirksgericht Schwechat* (Švechato apylinkės teismas) sprendimo 1 C 253/20x-48, uždaramė posėdyje priėmė šią nutartį:

I. Pagal SESV 267 straipsnį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikiamas šis **prejudicinis** klausimas:

„Ar 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB)

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

Nr. 295/91 (Oro transporto keleivių teisių reglamentas), 7 straipsnio 1 dalį, 4 straipsnio 3 dalį ir 2 straipsnio j punktą reikia aiškinti taip, kad skrydį vykdančio oro vežėjas privalo sumokėti keleiviui kompensaciją, jei kelionės paslaugų paketą įsigijęs keleivis turi kelionių organizatoriaus patvirtintą skrydžio pirmyn ir atgal rezervavimą, o šis kelionių organizatorius dieną prieš numatytą skrydį (atgal) informavo keleivį, kad skrydžio planas pasikeitė: pakeistas skrydžio numeris, skrydžio laikas ir galutinė paskirties vieta, ir dėl šios priežasties keleivis neatvyko registruotis į iš pradžių užsakytą skrydį reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nurodytomis sąlygomis, bet iš pradžių užsakytas skrydis iš tikrųjų buvo įvykdytas, kaip ir planuota, o oro vežėjas būtų vežęs keleivį, jei jis būtų atvykęs registruotis reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nustatytais sąlygomis?“

II. Bylos nagrinėjimas sustabdomas, kol bus gautas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas.

PAGRINDIMAS

Faktinės aplinkybės

Ieškovas užsakė iš kelionių organizatoriaus *T***** GmbH* kelionės paslaugų paketą, kuris, be kita ko, apėmė skrydį (atgal) iš Herakliono (HER, Graikija) į Linčą (LNZ, Austrija). Kelionių organizatorius perdavė keleiviui dokumentą, kuriame buvo patvirtintas 2019 m. rugsėjo 29 d. skrydžio BUC 8739 / H6 8739 (atgal) iš Herakliono į Linčą, kurį turėjo vykdyti atsakovė, rezervavimas; išvykimo laikas – 18.00 val., atvykimo – 20.00 val.

2019 m. rugsėjo 28 d. keleivis gavo kelionių organizatoriaus pranešimą, kad skrydžio atgal planas pakeistas ir skrydis atgal iš Herakliono bus vykdomas ne taip, kaip nurodyta kelionės dokumentuose, – bus vykstama skrydžiu A3 7327, orlavis pakils 2019 m. rugsėjo 29 d. 23.30 val., o galutinė skrydžio paskirties vieta – Viena-Švechatas (VIE, Austrija). Nėra jokių nuorodų apie tai, kad toks pranešimas būtų buvęs pateiktas dėl kokio nors skrydį vykdančio oro vežėjo veiksmo.

Atsakovė yra užsakomųjų skrydžių bendrovė, todėl pati skrydžių nerezervuoja; ji yra IATA narė. Likus maždaug 24 valandoms iki išvykimo ji gavo keleivių sąrašą, kuriame buvo nurodyti visų keleivių, kuriuos reikės vežti, vardai ir pavardės; kelionės organizatorius nepateikė jai jokių papildomų kontaktinių duomenų. Šiame keleivių sąrašė ieškovo pavardė nebuvo nurodyta. Atsakovė įvykdė 2019 m. rugsėjo 29 d. skrydį BUC 8739 / H6 8739 iš esmės taip, kaip buvo suplanuota.

Dėl 2019 m. rugsėjo 28 d. kelionių organizatoriaus pranešimo keleivis kitą dieną neatvyko registruotis į skrydį BUC 8739 / H6 8739. Jei jis būtų laiku atvykęs į įlaipinimo procedūrą ir pateikęs rezervavimo įrodymą, atsakovė vis dėlto būtų vežusi jį nagrinėjamu skrydžiu.

Atstumas tarp Herakliono ir Linco yra didesnis nei 1 500 km, bet neviršija 3 500 km.

Pagrindinė byla

Remdamasis 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 261/2004 (Keleivių teisių reglamentas), ieškovas paprašė pripažinti jo teisę į 400 EUR kompensaciją su palūkanomis ir pateikė toliau išvardytus argumentus, kiek jie dar aktualūs apeliacinėje byloje: jis teigė, kad už kelionės organizatoriaus atliktus pakeitimus turi atsakyti skrydį vykdančios oro vežėjas. Jei kelionės organizatorius turi teisę išduoti bilietą atsakovės vardu, tas pats turi būti taikoma ir visiems vėlesniems rezervavimo pakeitimams. Jei keleivis informuojamas apie tai, kad jis buvo perregistruotas iš vieno skrydžio į kitą, jam negali būti priekaištaujama dėl to, kad jis neatvyko į registravimo į iš pradžių užsakytą skrydį vietą. Jį buvo atsisakyta laipinti į skrydžio orlaivį be jo sutikimo nuo pat pradžių, dar jo perregistravimo momentu. Taigi galiausiai tai reiškia atsisakymą vežti, už kurį turi būti išmokėta kompensacija.

Atsakovė nesutiko su ieškinio reikalavimu, prašė atmesti ieškinį ir vėlgi tiek, kiek tai dar aktualu apeliacinėje byloje, teigė, kad nagrinėjamas skrydis iš esmės buvo įvykdytas taip, kaip planuota. Kelionės organizatorius perregistravo ieškovą nepasitaręs su atsakove. Šis perregistravimas nereiškia „atsiakymo vežti“, už kurį turi atsakyti oro vežėjas. Be to, ieškovas negali reikalauti kompensacijos, nes neatvyko laiku registruotis į skrydį. Net ir po perregistravimo į kitą skrydį jis vis dar turėjo patvirtintą pirminio skrydžio rezervavimą ir, jei būtų laiku atvykęs registruotis į skrydį, būtų juo išvykęs.

Skundžiamu sprendimu pirmosios instancijos teismas įpareigojo atsakovę sumokėti 400 EUR kartu su palūkanomis ir atlyginti ieškovo bylinėjimosi išlaidas. Pradžioje iš esmės nurodytas faktines aplinkybes (kai kurios iš jų neginčijamos, kitos – neskundžiamai konstatuotos pagal nacionalinę proceso teisę (Austrijos civilinio proceso kodekso 501 straipsnio 1 dalis)) teisiniu požiūriu šis teismas iš esmės nusprendė, kad neturi reikšmės, kas perregistravo keleivį – oro vežėjas, ar kelionės organizatorius. Perregistravimas priskirtinas atsakovei oro vežėjai ir turi būti laikomas atsisakymu vežti. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad apie „pakeistą skrydžio laiką“ (iš tikrųjų – perregistravimą į kitą skrydį) ieškovą informavo kelionės organizatorius, o atsakyti už šiuos skrydžio pakeitimus turi atsakovė, tai, kad ieškovas laiku neatvyko registruotis, nedaro įtakos atsisakymu vežti grindžiamam jo reikalavimui. Atsakovė neteigė, kad buvo pagrįstų priežasčių atsisakyti vežti, kaip tai suprantama pagal Keleivių teisių reglamento 2 straipsnio j punktą. Atsižvelgiant į tai, kad ieškovas turėjo patvirtintą nagrinėjamo skrydžio rezervavimą ir iš jo negalėjo būti reikalaujama laiku atvykti registruotis (dėl pranešimo apie „pakeistą skrydžio laiką“), taigi jį buvo atsisakyta vežti be jo sutikimo, o atsisakymui vežti nebuvo jokių pagrįstų priežasčių, tai yra atsisakymo vežti pagal Keleivių teisių reglamento 4 straipsnio 3 dalį atvejis. Šiuo klausimu nesvarbu, ar atsakovė tiesiogiai susijusi su ieškovu sutartiniais santykiais, ar gali daryti įtaką keleivių sąrašui arba savarankiškai perregistruoti keleivius ar išduoti

skrydžio bilietus, nes atsakovė gali pareikalauti žalos atlyginimo iš kitų, taip pat trečiųjų, asmenų, visų pirma iš kelionės organizatoriaus, pareikšdama atgretintą reikalavimą.

Atsakovė dėl šio sprendimo pateikė **apeliacinį skundą**, grįsdama jį neteisingu teisiniu vertinimu ir prašydama pakeisti skundžiamą sprendimą – atmesti ieškinių reikalavimą; be to, atsakovė paragino pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui išsamesnius prejudicinius klausimus, susijusius su kelionės organizatoriaus atlikto perregistravimo laikymu „atsisakymu vežti“ ir jo priskyrimu oro vežėjui. Atsakovė iš esmės teigia, kad nėra atsisakymo vežti požymių, o kelionės organizatoriaus atliktas perregistravimas jai nepriskirtinas.

Ieškovas prašo netenkinti apeliacinio skundo.

Landesgericht Korneuburg, kaip apeliacinės instancijos teismas, turi priimti sprendimą dėl ieškovo reikalavimo antrojoje, paskutinėje, instancijoje.

Dėl prejudicinio klausimo:

Ieškovas (galiausiai) aiškiai grindžia savo reikalavimą „atsisakymu vežti“ pagal Keleivių teisių reglamento 4 straipsnio 3 dalį. Pagal teisinę apibrėžtį Keleivių teisių reglamento 2 straipsnio j punkte sąvoka „atsisakymas vežti“ turi būti suprantama kaip atsisakymas priimti skristi keleivį, nors jis atvyko registruotis reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai yra pagrįstų priežasčių atsisakyti jį vežti, pavyzdžiui sveikatos, saugos ar saugumo sumetimais arba dėl nepakankamų kelionės dokumentų. Sąvoka „atsisakymas vežti“ apima ne tik atsisakymą vežti, kurį lėmė perpildymo situacijos, bet ir tą atsisakymą vežti, kurį lėmė kitos priežastys (Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-22/11).

Taigi „atsisakymas vežti“ apima šiuos keturis požymius, kurie turi egzistuoti kumuliatyviai:

- keleivį atsisakoma vežti be jo sutikimo,
- skrydžio rezervavimas yra patvirtintas,
- registruotis atvykstama laiku ir
- nėra pagrįstų priežasčių atsisakyti vežti <...>.

„Atsisakymo vežti“ atveju oro vežėjas, kuris turėjo vykdyti skrydį, privalo sumokėti keleiviui kompensaciją pagal Keleivių teisių reglamento 7 straipsnį (Keleivių teisių reglamento 4 straipsnio 3 dalis).

Apeliacinis teismas suformuotoje jurisprudencijoje daro prielaidą, kad minėtos teisės įgijimo sąlyga – atvykimas laiku registruotis – gali būti netaikoma, o tam, kad įsipareigojimas būtų laikomas neįvykdytu, t. y. atsisakymui vežti (jei taikomos kitos teisės įgijimo sąlygos: rezervavimas yra patvirtintas, o pagrįstų

priežasčių atsisakyti vežti nėra), pakanka to, kad keleiviui jau prieš tai buvo (teisingai, o gal ir ne) pranešta, kad jis nebus priimtas skristi rezervuotu skrydžiu arba šis skrydis galbūt net nebus vykdomas („numatomas atsisakymas vežti“; *Landesgericht Korneuburg* 22 R 332/21 k; 22 R 118/22s; 22 R 120/23m; 22 R 343/21 b; *RIS-Justiz* RK00000040 <...>). Viena vertus, keleivio atvykimas į skrydį, kuriuo skristi, kaip keleiviui jau buvo pranešta, jis nebus priimtas, būtų beprasmiškas formalus veiksmas; kita vertus, keleivio atvykimas (*greičiausiai*: į ankstesnį skrydį, dėl kurio pateiktas reikalavimas) perregistravimo pagal Keleivių teisių reglamento 3 straipsnio 2 dalies b punktą atveju nėra būtina Keleivių teisių reglamento taikymo sąlyga (žr. *Amtsgericht Bremen* (Brėmeno apylinkės teismas) 18 C 73/10 <...>).

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas savo sprendime sujungtose bylose C-146/20, C-188/20, C-196/20 ir C-270/20 nurodė, jog Keleivių teisių reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad keleivis turi „patvirtintą rezervavimą“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kai kelionių organizatorius, su kuriuo keleivis yra sudaręs sutartį, pateikia šiam keleiviui „kitą įrodymą“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio g punktą, kuriame pažadama minėtą keleivį skraidinti, konkrečiai nurodžius išvykimo ir atvykimo vietą, skrydžio laiką ir numerį, nors šis kelionių organizatorius negavo atitinkamo oro vežėjo patvirtinimo apie išvykimo ir atvykimo laiką. Tai pagrįsdamas Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, be kita ko, pažymi, kad kelios Keleivių teisių reglamento nuostatos neskiria kelionių organizatoriaus ir oro vežėjo. Be to, manyti, kad rezervavimą gali patvirtinti tik oro vežėjas, taip nustatant keleiviui pareigą tikrinti kelionių organizatoriaus pateiktą informaciją, prieštarautų to paties reglamento 1 konstatuojamojoje dalyje įtvirtintam tikslui užtikrinti aukštą oro transporto keleivių apsaugos lygį. Iš tiesų reglamentu siekiama, kad riziką, jog kelionių organizatoriai, vykdydami savo apibrėžtą veiklą, keleiviams pateiks netikslią informaciją, prisiimtų oro vežėjas. Šiomis aplinkybėmis keleivis nėra įtrauktas į oro vežėjo ir kelionių organizatoriaus santykius ir iš jo negali būti reikalaujama gauti informacijos šiuo klausimu (Teisingumo Teismo sprendimo bylose C-146/20, C-188/20, C-196/20 ir C-270/20 47 ir paskesni punktai).

Šioje byloje kyla klausimas dėl kelionių organizatoriaus pareiškimų priskyrimo oro vežėjui ribų. Tuo atveju, jei – kitaip nei Teisingumo Teisme nagrinėtose bylose C-188/20 ir C-196/20 – reikia vertinti ne rezervavimą patvirtinančio kelionių organizatoriaus dokumento išdavimą, o „numatomo atsisakymo vežti“ įgyvendinimą, nėra akivaizdu, ar turi būti remiamasi reglamento 2 straipsnio g punktu.

Apeliacinio teismo nuomone, tie patys argumentai, kurie yra išdėstyti 2021 m. gruodžio 21 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo sujungtose bylose 47 ir paskesniuose punktuose (Teisingumo Teismo sprendimas bylose C-146/20, C-188/20, C-196/20 ir C-270/20), leidžia priskirti kelionių organizatoriaus veiksmus ir pareiškimus oro vežėjui tokioje situacijoje, kaip nagrinėjamoji, net jei oro vežėjas galėjo įrodyti, kad vis dėlto būtų priėmęs skristi keleivį, jei šis būtų atvykęs registruotis laiku.

Dėl panašaus klausimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą 2020 m. liepos 20 d. jau buvo pateikęs *Landgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo apygardos teismas) (Teisingumo Teismo byla C-365/20). Vis dėlto liko neatsakyta į šio teismo pateiktą klausimą, ar atsisakymu vežti, kaip tai suprantama pagal Keleivių teisių reglamento 4 straipsnio 3 dalį ir 2 straipsnio j punktą, laikoma situacija, kai kelionių organizatorius, su kuriuo keleiviai sudarė kelionės paslaugų paketo sutartį, likus kelioms dienoms iki tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko perregistruoja juos į kitą skrydį, nors jau buvo patvirtinęs savo išsipareigojimą vežti keleivius konkrečiu skrydžiu, nurodydamas išvykimo ir atvykimo vietą, išvykimo ir atvykimo laiką ir skrydžio numerį; be to, byla buvo išbraukta iš registro. Nurodytame prašyme priimti prejudicinį sprendimą *Landgericht Düsseldorf* teisingai suabejojo tuo, ar tokiu atsisakymu vežti gali būti laikomas ir kelionės organizatorius, iš kurio keleivis užsisakė kelionės paslaugų paketą, o ne oro transporto bendrovės atliktas perregistravimas. Paaškindamas teismas nurodė, kad tokiam aiškinimui gali prieštarauti aplinkybė, jog skrydį vykdomas oro vežėjas tam tikrais atvejais gali neturėti galimybės paveikti kelionės organizatoriaus atliekamo perregistravimo (pavyzdžiui, kai kelionės organizatorius perregistruoja keleivius dėl to, kad reikia vežti daugiau kelionės paslaugų paketą įsigijusių keleivių, nei buvo užsakyta vietų skrydžiui). Tai galėtų būti argumentas prieš atsakomybės už kelionės organizatoriaus veiksmus priskyrimą oro vežėjui, kurio nurodymų kelionės organizatorius neprivalo laikytis. Kita vertus, kelionės paslaugų paketą įsigijęs keleivis daugeliu perkėlimo (perregistravimo) atvejų negalės patikrinti, kas iš tikrųjų inicijavo pakeitimą, jei tai nebus aiškiai nurodyta ir jis gaus tik pranešimą, kad turi būti perkeltas. Šis argumentas leistų daryti išvadą, kad trečiųjų šalių, pavyzdžiui, kelionių organizatoriaus, vykdomas perkėlimas neturėtų būti vertinamas kitaip nei paties oro vežėjo vykdomas perkėlimas. Galiausiai oro transporto bendrovė pagal reglamento 13 straipsnį turi galimybę pareikalauti iš kelionės organizatoriaus žalos atlyginimo pagal nacionalinę teisę.

Prejudicinio klausimo nagrinėjimas yra būtinas, kad apeliacinis teismas galėtų priimti galutinį sprendimą dėl apeliacinio skundo. Jeigu Teisingumo Teismas į prejudicinį klausimą atsakytų teigiamai, ieškovas turi pagrįstą teisę reikalauti kompensacijos, o atsakovės apeliacinis skundas negalėtų būti patenkintas. Jei Teisingumo Teismas vis dėlto į prejudicinį klausimą atsakytų neigiamai, tai reikštų, kad ieškovas neturėjo teisės pareikšti minėto reikalavimo, taigi atsakovės apeliacinis skundas turėtų būti patenkintas, o pirmosios instancijos teismo sprendimas – pakeistas taip, kad ieškinys būtų atmestas.

<...>

Landesgericht Korneuburg, 22 skyrius

Kornoiburgas, 2023 m. rugpjūčio 22 d.

<...>